

ZÁKLADY PŘEKLADATELSTVÍ

JMÉNA A NÁZVY

V překladu a přepisu jmen vlastních či geografických z češtiny do polštiny a z polštiny do češtiny můžeme pozorovat značnou nejistotu, a to jak v médiích, tak nezdědka i mezi samotnými překladateli.

Každý výskyt vlastního či geografického jména při převodu do druhého jazyka stanoví otázku, určitý překladatelský problém, který překladatel řeší v závislosti na několika faktorech, především pak na zásadách jazyka, do kterého překládá, a diskurzu textu.

Pokud si překladatel není jist zásadami jazyka, do kterého překládá, měl by vědět, do jakých příruček v našem případě českého jazyka nahlédnout. Proto se doporučuje dobře se obeznámit s obsahem takovýchto příruček, aby překladatel věděl, co v které z nich lze najít.

Tato kapitola v rámci Základů překladatelství je věnována tomu, do jakých příruček můžeme nahlédnout, pokud řešíme překlad cizích, především polských vlastních či geografických jmen, co se v nich dozvíme a jak tyto informace použít.

VLASTNÍ JMÉNA

- ☉ Vlastní jména osobní a zeměpisná pocházející z jazyka, který užívá latinské abecedy, píšou se v češtině **zásadně** pravopisem původním, často odchylným od výslovnosti. HAVRÁNEK; JEDLIČKA. *Stručná mluvnice česká*. Praha: Fortuna, 1998, s. 31.

JMÉNA [OSOBNÍ]

- ☉ ...pocházející z jazyka, který užívá latinské abecedy, se **většinou** píšou pravopisem původním. *Pravidla českého pravopisu*. Praha: Pansofia, 1993, s. 33.
- ☉ ...pocházející z jazyků, které užívají latinské abecedy, píšeme **většinou** původním pravopisem...

Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost, resp. třetí vydání z roku 2003, nabízí seznam křestních jmen včetně historických a cizích, přejatých, v podobě, ve které také lze žádat jejich zápis do matriky (s.603-610).

- ☉ Osobní vlastní jména se píšou pravopisem původním. U některých známých historických osobností však dáváme přednost počeštěné podobě, obzvláště jména cizích panovníků, feudálů, papežů, světců apod. (Boleslav Chrabrý).

Tam, kde by užití písmen v české abecedě neobvyklých činilo technické potíže, nahrazují se písmeny s nejbližší zvukovou platností, někdy také příslušnými písmeny bez rozlišovacího znaménka (Piontek – Piątek).

Pravidla českého pravopisu. LINGEA: Brno, 2008, s.60.

Variety jmen lze nalézt např. v RAMEŠ, Václav. *Po kom se jmenujeme? : Encyklopedie křestních jmen*. Praha : Libri, 2003.

ZEMĚPISNÁ JMÉNA

☉ ...pocházející z jazyka, který užívá latinské abecedy, se píšou **většinou** pravopisem původním. **U jistého počtu** zeměpisných jmen se užívá vžitá podoba počestěná (s důsledným označováním délky samohlásek a měkkosti souhlásek).

Pravidla českého pravopisu. Praha: Pansofia, 1993, s. 34.

☉ ...pocházející z jazyků, které užívají latinské abecedy, píšeme **obvykle** původním pravopisem...
...**kteřá jsou v češtině vžitá**, píšeme v počestěné podobě...

Pravidla českého pravopisu. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2000, s. 46. (verze schválená MŠMT ČR 1994/1995)

☉ ...se **většinou** píšou pravopisem původním (Le Havre).

Původním pravopisem se píšou často i tehdy, když jsou tvaroslovně počestěna (Loira).

Původní pravopisná podoba se zachovává i u slov odvozených (Nice-niceský).

U některých zeměpisných jmen se užívá podoba počestěná (Vratislav, ale i Wrocław).

Tam, kde by užití písmen v české abecedě neobvyklých činilo technické potíže, nahrazují se písmeny s nejbližší zvukovou platností, někdy také příslušnými písmeny bez rozlišovacího znaménka (Białystok – Białyłstok).

Pravidla českého pravopisu. LINGEA: Brno, 2008, s.60.

Takže jak vidíme, je to víceméně na nás...

Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost, resp. třetí vydání z roku 2003, nabízí celý seznam zeměpisných jmen: „...“

Z polských geografických názvů ve Slovníku najdeme tyto:

Varšava (Warszawa)

Vratislav (Wrocław)¹

...

Podobný seznam nabízí i *Pravidla českého pravopisu*. LINGEA: Brno, 2008, od s. 348.

Ačkoli se můžeme setkat i s v různém stupni počestěnými formami (*Wrocław, Wroclav, Vroclav*), jediné spisovné české tvary názvu tohoto města jsou dva: *Wrocław* a *Vratislav*.

Pravidla českého pravopisu. Praha : Academia 2006, s. 368.

TRANSKRIPCE CIZÍCH JMEN A NÁZVŮ

Při tomto přepisu do češtiny se některá písmena nebo rozlišovací znaménka méně obvyklá nebo taková, pro něž psací stroje a tiskárny nemají zvláštní typy, nahrazují těmi písmeny a znaménky české abecedy, která jsou jim nejbližší. Obecně platí, že v některých jazycích, kde se vyskytují pro češtinu

¹ Bdělý polonista si všimne, že se do Slovníku vloudila nesprávná polská varianta názvu města Vratislavi, neboť správná forma je Wrocław.

neobvyklé korespondence písmen a vyslovovaných hlásek, se písmena mohou nahrazovat těmi písmeny české abecedy, která odpovídají výslovnosti. Např. albánské Hoxha přepisujeme Hodža, Qemal jako Ťemal apod.

Polština

Zachovává se původní psaní u samohlásek a, e, i, y, o, ó, u. Při přepisu nosovek se zachovává původní podoba a, e, nebo se z technických důvodů nahrazuje: on, en, před p a b: om, em.

Zachovává se též původní podoba u souhlásek b, c, cz, ć, d, dź, f, g, h, ch, j, k, l, m, n, ń, p, r, rz, s, sz, ś, t, w, z, ź.²

Písmena dź, ź, ł je z technických důvodů možno přepisovat: dź, ź, ł (łowicz – Lowicz, Źeleński – Źeleński).

HLAVSA, Zdeněk. *Pravidla českého pravopisu*. Praha : Academia, 2005, s.87.

PŘECHYLOVÁNÍ PŘÍJMENÍ - CIZÍ

Tradičně se nepřechylují některá jména dostatečně známá (Greta Garbo), naopak jiná jsou zcela zažitá v přechýlené podobě (J.K.Rowlingová). Orientální jména se obvykle nepřechylují (Lucy Liu). Je zvykem nepřechylovat příjmení končící na samohlásku, ale není to pravidlo (Agata Christie, ale Indira Gándhiová)

Tato samohláska se zachovává, neboť její přítomnost ovlivňuje výslovnost (Nagy-Nagyová)

Tato samohláska se může vynechat (Montrose – Montrosová i Montroseová).

První varianta je vhodnější kvůli určení původní podoby jména.

Opakovaným argumentem proti přechylování jmen cizinek je to, že podoba s –ová není jejich skutečným jménem, že jde o „zprznění“ jména, poškozování jejich práv apod. Připomeňme si, že i skloňování je zásahem do původního jména, které se tím může výrazně pozměnit. Skloňování (i přechýlení) je známkou toho, že cizí slovo (jméno) bylo zařazeno do českého deklinačního systému.

Pod vlivem mimojazyčných skutečností dochází k revizi „patriarchálního modelu jazyka“, nestavíme se proto odmítavě k nepřechýleným podobám ženských příjmení – zejména cizích. Doporučujeme však spíše podoby přechýlené (samozřejmě jen pokud je možné je vytvořit). Je rovněž vhodné v textu užívat pouze jednu ze zvolených variant (přirovnávání Angely Merkel k Margaret Thatcherové). Nepřechýlená ženská příjmení nesklouňujeme, pokud není možné je zařadit do českého paradigmatického systému (s Angelinou Jolie, ale Ginou Lollobrigidou).

Pravidla českého pravopisu. LINGEA: Brno, 2008, s.121-122.

***ZLATÉ PRAVIDLO:** V rámci jednoho dokumentu dodržujeme formu, pro kterou jsme se rozhodli – JEDNOTNĚ!*

***ZLATÉ PRAVIDLO:** Pokud se v originále vyskytne název či jméno, které by zejména z důvodů kulturních mohlo způsobit nepochopení u cílového čtenáře, řešíme to vysvětlivkou.*

² Bdělý polonista se všimne, že v publikaci měli na mysli „ź“.

Z ČEŠTINY DO POLŠTINY

Při překladu z češtiny do polštiny může dojít k situaci, kdy bude třeba se zamyslet nad převodem názvů a jmen českých či jiných, cizího původu. Hlavní pozornost budeme věnovat českým, ovšem zmíníme se i o těch cizího původu.

PISOWNIA NAZW WŁASNYCH - ...hlavní трудности dotyczą pisowni i odmiany nazw osobowych i geograficznych...podawanie szczegółowych reguł dotyczących pisowni jest w tym wypadku możliwe tylko w bardzo ograniczonym zakresie.

Wielki słownik ortograficzny. Warszawa : PWN, 2006, s. 93.

Zasady polszczenia nazw obcych zależą od kilku czynników:

- ⊗ Zwyczaj językowy
- ⊗ Zasady transkrypcji i transliteracji
- ⊗ Wymagania systemu językowego
- ⊗ Pochodzenie nazwy własnej

Imiona żyjących współcześnie osób narodowości innych niż polska powinniśmy pisać w oryginalnej postaci graficznej, nawet wówczas, gdy te imiona mają polskie odpowiedniki (Georges Pompidou).

Wyjątek robimy głównie dla imion osób żyjących przed XX wiekiem (Aleksander Puszkina). Choć zwyczaj ten jest bardzo zróżnicowany, gdyż oprócz formy Jerzy Waszyngton możemy też użyć oryginalnej George Washington. Z kolei zamiast Thomas Mann można pisać Tomasz Mann. Należy jednak ostrzec przed używaniem spolszczonego nazwiska i oryginalnego imienia, gdy i imię, i nazwisko danej osoby ma polską formę. Za niewskazaną uznamy więc formę Jean Jacques Russo, lepiej Jan Jakub Russo albo Jean Jacques Rousseau.

Wielki słownik ortograficzny. Warszawa : PWN, 2006, s. 94.

ODMIANA IMION

Odmieniają się wszystkie imiona żeńskie zakończone na samogłoskę –a: Lenka (Lence, Lenką).

Pozostałe imiona żeńskie nie odmieniają się (Alice).

Odmieniają się imiona męskie zakończone w wymowie:

- na spółgłoskę (Gustav (-va, -wie)

- na samogłoskę –a, -o, -y, -i, -e

Pozostałe imiona męskie nie odmieniają się (np. –u)

ODMIANA NAZWISK

Ogólne zalecenie: jeśli tylko jest możliwe przyporządkowania nazwiska jakiemuś wzorcowi odmiany, należy je odmieniać.

Wybór odpowiedniego wzorca odmiany zależy głównie od:

- ⊗ Płci właściciela
- ⊗ Narodowości
- ⊗ Zakończenia nazwiska

ODMIANA A PISOWNIA NAZWISK ŻEŃSKICH

Odmieniają się tylko nazwiska kobiet zakończone na –a:

- a) Nazwiska o zakończeniu –owa, -ewa odmieniają się tak jak przymiotniki

- b) Pozostałe nazwiska zakończone na –a odmieniają się tak jak rzeczowniki pospolite o podobnym zakończeniu

Wielki słownik ortograficzny. Warszawa : PWN, 2006, s. 95.

ODMIANA I PISOWNIA OBCYCH NAZW GEOGRAFICZNYCH

Pisownię spolszczoną stosujemy tylko w odniesieniu do nazw państw, kilkudziesięciu dużych lub ważnych miast i sporadycznie do innych nazw geograficznych. W odniesieniu do pozostałych stosujemy pisownię oryginalną.

Powinniśmy odmieniać nazwy słowiańskie (Hradec – Hradca).

Wielki słownik ortograficzny. Warszawa : PWN, 2006, s. 101.

ZAPISYWANIE SŁOWIAŃSKICH NAZW WŁASNYCH ZAWIERAJĄCYCH SWOISTE ZNAKI ŁACIŃSKIE

Możemy pominąć znaki diakrytyczne w zakończeniach nazwisk typu Mukařovský, w przypadkach zależnych polszczyimy zakończenia wyrazu (Mukařovský i Mukarzowsky – Mukařovskiego i Mukarzowskiego)

Pisownia wariantywna jest możliwa w przypadku:

- a) Znaków diakrytycznych nad literami a, e, i, u, y (Mácha i Macha, Černý i Czerny)
- b) Liter š, č, ř, które możemy pozostawić bez zmian albo zastąpić przez sz, cz, rz (Šafařík i Szafarzik, Čapek i Czapek)
- c) Litery ž – pozostaje ona bez zmian albo jest zastępowana przez ż (Židlický i Żidlicky, Žváček i Żwaczek)
- d) Znak ě pozostawiamy bez zmian albo zastępujemy przez ie (Němec i Niemec, Utěšený i Utieszony)
- e) V pozostawiamy bez zmian albo zastępujemy literą w (Dvořák i Dworzak)
- f) ť, ď występujące przed samogłoskami zapisujemy jako ti, di (Laťáková – Latiakowa)
- g) Ń –ń (Vaňčura – Wańczura, Soňa – Sonia)

Nie zmieniamy utrwalonych w ortografii cech fonetycznych nazw własnych, nawet jeśli są one niezgodne z polskimi zwyczajami w zakresie wymowy i pisowni (Kinský i Kinsky, nie Kiński, Šafařík i Szafarzik, nie Szafarzyk).

Spolszczenie powinno być przeprowadzone **konsekwentnie**. Jeśli więc w nazwisku występują co najmniej dwa specyficzne znaki – polszczyimy wszystkie albo zachowujemy pisownię oryginalną (Miklošič i Mikloszicz, nie Mikloszic, Miklosicz).

Wielki słownik ortograficzny. Warszawa : PWN, 2006, s. 102-103.

POUŽITÉ ZDROJE

- HAVRÁNEK; JEDLIČKA. *Stručná mluvnice česká*. Praha : Fortuna, 1998.
HLAVSA, Zdeněk. *Pravidla českého pravopisu*. Praha : Academia 2005.
MARKOWSKI, A. *Wielki słownik poprawnej polszczyzny*. Warszawa : PWN, 2008.
Pravidla českého pravopisu. LINGEA: Brno, 2008.
Pravidla českého pravopisu. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2000.
Pravidla českého pravopisu. Praha : Academia 2006.
Pravidla českého pravopisu. Praha : Pansofia, 1993.
Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost. Praha : Academia, 2003.
Wielki słownik ortograficzny. Warszawa : PWN, 2006.

PRAKTICKÁ ČÁST

1) NEOFICIÁLNÍ DOKUMENT, BELETRIE

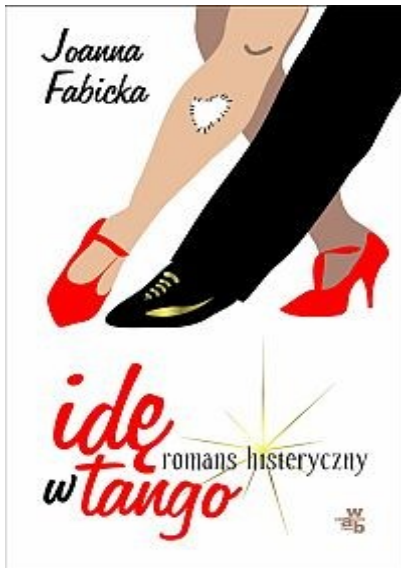
Beletrie je umění a v umění je vše dovoleno.

Záleží „jen“ na nás – na našem překladatelském instinktu, na charakteru knihy, na záměru autora, na našem záměru překladatele, na představě editora, na aktuálním dění ve světě, na mezinárodním kulturním vztahům a náladám, na naší preferenci

2) OFICIÁLNÍ DOKUMENT, ODBORNÁ LITERATURA

Zachováváme původní podoby co možná nejvíce.

ZADÁNÍ:

- 1) A) Jak byste přeložili název knihy do češtiny?
- B) Přeložte podtržené výrazy.
- C) Viz s. 30-31 překladu. Přečtěte, zaměřte se na vlastní jména v textu a zhodnoťte vhodnost řešení, popř. navrhněte alternativy.

Jadzia za jednym zamachem traci pracę oraz narzeczonego i przed piekłem zupełnej beznadziei chroni ją już tylko upiorny synek, Gucio, ekscentryczne przyjaciółki i słabość do spożywanego w ich towarzystwie drinka „wściekły pies”. Kiedy skutek nie do końca przemyślanej decyzji Jadzia trafia do telewizyjnego konkursu tańca, jej ostateczny upadek wydaje się kwestią czasu. Wrodzony brak poczucia rytmu oraz znaczna nadwaga przyszłej tancerki raczej nie podlegają dyskusji. Jednak największym problemem okazuje się partner: starzejący się playboy, kiedyś gwiazda, a dziś drugorzędny tancerz – Cyprian.³

Joanna Fabicka. *Idę w tango : romans historyczny*.

http://www.independent.pl/images/old_files/root/literatura/okladki/f/fabicka_idewtango.jpg

Překlad názvu:

Idę w tango =

- 2) Rozhodněte, zda v daném úryvku z publikace jsou česká jména zapsána správně či ne a proč.

KOCZYŃSKI, Bartek. *333 popkulturowe rzeczy PRL*. Poznań : Vesper, 2007, s. 20-22. Heslo: Arabela

- 3) Rozhodněte, zda jsou v daných úryvcích česká jména zapsána správně či ne a proč.⁴

³ <http://independent.pl/wiki/Ksi%C4%85%C5%BCKa:%20Joanna%20Fabicka%20-%20Id%C4%99%20w%20tango%20Romans%20historyczny>

⁴ <http://przewodnik.onet.pl/europa/czechy/wiadomosci/czechy-ruszyla-budowa-kolejki-linowej-na-sniezke,14859570,artykul.html>

<http://przewodnik.onet.pl/europa/czechy/reportaze/miasto-ze-szkieletem-w-herbie,14802601,artykul.html>

http://pl.wikipedia.org/wiki/V%C3%A1clav_Klaus

<http://www.rp.pl/artykul/36,735474.html>

<http://www.zajawkowo.pl/film/6354/vaclav-klaus-zwedzil-dlugopis-na-konferencji/>

<http://www.miastaeuropy.pl/mapy/miasto-117/ostrawa-drogowa-mapa-ostrawy-hotele-w-ostrawie-plan.php>

Kolejkę buduje česká firma BAK z podkarkonoskiego Trutnova ve spolupráci z włoským producentem prostředků transportu linového Leitner.

Kaplica Czaszek ściera do české Kutné Hory miliony turistů. Nieopodal Prahy leží bodaj nejčastěji v této části kraje navštěvované městečko.

Drogowa mapa města **Ostrava** oraz hotele i zabytki w **Ostrawie** - mapa **Ostrawy**.

Václav Klaus je euroskeptikem o poglądach konserwatywno-liberalnych.

Vačlav Klaus zvěděl dlouhopis na konferenci.

Aferę wywołata Radka Kadlecova - była policjantka z Karlowych Warów.

W czasie swojej prezydentury Klaus utaskawił kilkadziesiąt osób, w tym m.in. była komunistyczną prokurator Ludmiłę Brozową-Polednową.

4) Vymyslete varianty překladu následujících jmen. Vždy rozlište překlad v neoficiálním a překlad v oficiálním kontextu. Následně budete vyzváni k obhájení svých rozhodnutí.

Překlad osobních jmen:

Jadwiga =
styl pozdního Gierka =
Wojciech Włodarczyk =
z Włodarczykiem =
Ula =
Mieszek =
Szekspir =

Překlad geografických jmen:

Wrocław =
Wrocek =
Kraków =
Trzebrzeszyn =
Na Okęciu =
Suwalszczyzna =
Dziwnówek =
Pieścirogi =

BONUS) Pokuste se přeložit do češtiny tyto existující polské geografické názvy. Rozlište překlad oficiální a neoficiální. *Budte kreativní!*

Zářný příklad kreativity:

ADAMS, Douglas; LLOYD, John. *The Meaning of Liff*. London : Pan Books, 1992.

ADAMS, Douglas; LLOYD, John. *Smysl Životíc*. Přeložil, převal a přenesl do zdejších končin Petr Kopet. Praha : Argo, 2010.

Zimna Wódka
Bujny Książę
Potworów
Rumunki
Ciucmanija
Kłopoty Stanisławy
Złe Mięso
Krzywe Kolano
Zgon
Bar

1) Rozhodněte, zda jsou v daných úryvcích polská jména zapsána správně či ne a proč.⁵

Trpasličí Wrocław

Foto: Jan Čech

06.12. 00:11 | **Aktualizováno 06.12. 04:41** | tn.cz / Jan Čech

Nedaleko od našich hranic je polské město Wrocław. Kdo řekne Vratislav nebo Breslau, taky se nespletete.

A když nebudete vědět cestu, zeptejte se v Polsku na město trpaslíků. Všichni vás pošlou právě sem.

Projděte se po Wrocławu a mějte oči na stopkách. Když budete pozorní, neuniknou malí tvorečkové odlití z bronzu. Krasnoludci (Polsky trpaslík – doslovně červený človíček) nejsou jen výplodem vaší fantazie nebo vlivu piva na mozkové buňky, ale jsou realitou. Historicky k Wrocławu i Polsku patří.

<http://tn.nova.cz/magazin/cestovani/svet/trpaslici-wroclaw.html>

Polské **Wrocław** se česky říká **Vratislav**, a nikoli náhodou.

Jarosław Kaczyński se narodil 18. června 1949 ve Varšavě.

Polský prezident Komorowski vyzval Jaroslava Kaczyńského, aby se omluvil za své výroky na adresu Angely Merkelové.

Stav Jaroslava Kaczyńského (60), který před týdnem ztratil svého bratra Lecha (†60), je vážný.

⁵ http://cestovani.lidovky.cz/wroclaw-je-mesto-troji-historie-za-navstevu-stoji-fw1-/nej-tipy.asp?c=A110930_125412_nej-tipy_glu
<http://www.csfd.cz/tvurce/58422-jaroslaw-kaczyński/>
<http://zpravy.ihned.cz/svet-evropa/c1-53124850-kaczyński-narkl-merkelovou-z-imperialnich-ambici-rivalove-ho-vyzvali-aby-se-omluvil>
<http://www.blesk.cz/clanek/zpravy-polsky-prezident-zemrel/134744/jaroslaw-kaczyński-60-od-smrti-bratra-nevychazi-z-domu.html>

2) Vymyslete varianty překladu následujících jmen. Vždy rozlište překlad v neoficiálním a překlad v oficiálním kontextu. Následně budete vyzváni k obhájení svých rozhodnutí.

Ženská jména:

Kateřina =

Katka =

Ester =

S Ester =

Mužská jména:

Vojtěch =

Martin =

Mužská příjmení:

Hovorka =

Čelestýnský =

Geografické názvy:

Praha =

V Praze =

Prágl =

V Práglu =

Cajzlov =

Ostružná =

V Ostružné =

Klášteří =

SKLOŇOVÁNÍ A PŘEPIS ŽENSKÝCH PŘÍJMENÍ

1) NEOFICIÁLNÍ TEXT 2) OFICIÁLNÍ TEXT

Justyna Bajda =

5. a 7.pád:

Iwona Durniak =

5. a 7.pád:

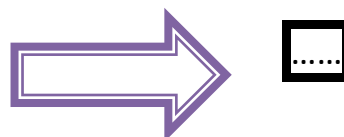
Veronika Nováková =

5. a 7.pád:

Ester Krejčí =

5. a 7.pád:

Prostor pro Vaše zkušenosti a dotazy.

ODBORNÁ LITERATURA

Acta Universitatis Carolinae Philologica 4-5, 1976.

ELMAN, J. Problematika překladu vlastních jmen. *Translatologica Pragensia* II/1, 1986 (1988), s. 421-438.

JINDRA, M. K problematice vlastních jmen v uměleckém překladu. *Slavica Pragensia* 23, 1980 (1983), s. 175-180.

KNAPPOVÁ, M. K překládání osobních jmen. *Naše řeč* 66, 1983, s. 169-173.

KNAPPOVÁ, M. O překládání osobních jmen do češtiny. *Přednášky z 29. běhu LŠSS v roce 1985*. Praha 1987, s. 114-121.

KNAPPOVÁ, M. Překládání osobních jmen a jazyková komunikace. V. *Ogólnopolska konferencja onomastyczna*. Poznań 1988, s. 163-167.

KRIJTOVÁ, O. Název? Ať táhne! (Nerozvážené zamýšlení nad překládáním literárních titulů). *Světová literatura* 34, 1989, č. 6, s. 249-251.

KUČERA, C. Vlastní jména v originálu a v překladu. *Translatologica Pragensia III/2*, 1989 (1990), s. 137-144.

KUFNEROVÁ, Zlata. Co s titulem literárního díla. KUFNEROVÁ, Zlata a kol. *Překládání a čeština*. Jinočany : H & H, 1994.

LOTKO, E. Flexivnost spisovné češtiny a přejetá vlastní jména. *Acta UP Olomouc. Philologica 50*, 1984, s. 121-125.

MACUROVÁ, A. Poznámky k vlastním jménům v překladu. *Onomastický zpravodaj 26*, 1985, s. 432-439.

MASNEROVÁ, E. Potřebuje překlad umělecké prózy vysvětlivky? *Translatologica Pragensia II/1*, 1986 (1988), s. 359-371.

Slavica Pragensia 19.

STRAKOVÁ, Vlasta. Překládání a vlastní jména. KUFNEROVÁ, Zlata a kol. *Překládání a čeština*. Jinočany : H & H, 1994.

...